

АНАЛІЗ ДОСВІДУ ТА ЕМПІРИЧНА ПЕРЕВІРКА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПРИДАТНОСТІ КАНДИДАТІВ НА ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ ЗА КОНТРАКТОМ

В статті проводиться аналіз передового досвіду та актуальних проблем розробки та використання психологічної діагностики професійної придатності кандидатів на військову службу за контрактом. Здійснюється перевірка психометричних показників опитувальника, який застосовується для професійно-психологічного відбору.

Ключові слова: психологічна діагностика, професійна придатність, військова служба за контрактом, психометричний аналіз

В статье проводится анализ передового опыта и актуальных проблем разработки и использование психологической диагностики профессиональной пригодности кандидатов на военную службу по контракту. Осуществляется проверка психометрических показателей опросника который применяется для профессионально-психологического отбора.

Ключевые слова: психологическая диагностика, профессиональная пригодность, военная служба по контракту, психометрический анализ.

Постановка проблеми. Сучасний стан розвитку Збройних Сил України (ЗС України) диктує необхідність підвищення рівня соціально-психологічного супроводу професійної діяльності військовослужбовців. Особливі умови діяльності проявляються у несенні військової служби зі зброєю різних видів, тривалому фізичному та когнітивному навантаженні, відчутті високої відповідальності, інформаційному стресі, специфічності об'єктивних зовнішніх та суб'єктивних внутрішніх умов діяльності. Поява нових зразків озброєння та військової техніки, трансформованих вимог професійної діяльності, підходів, теорій, прикладних досліджень сучасної психологічної науки зумовлює необхідність їх аналізу та врахування при визначенні професійної придатності. У статті 23 «Воєнної доктрини України» зазначено, що «пріоритетними напрямками підготовки держави до збройного захисту національних інтересів є: ефективне застосування системи кадрового забезпечення централізованого типу, вдосконалення системи здійснення добору кадрів і комплектування військових формувань та органів спеціального призначення у ході їх професіоналізації» [2]. Тому психологічна діагностика професійної придатності саме кандидатів у Повітряні Сили ЗС України, при здійсненні добору, на сучасному етапі є актуальним завданням психології діяльності в особливих умовах.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема професійної придатності розроблялася багатьма науковцями як в Україні так і за її межами. Концептуальні питання методології

психологічної науки розробляли Б.Ф. Ломов, Ю.Л. Трофімов та ін.. Проблема професійної придатності досліджувалась у роботах К.М. Гуревича, Б.М. Теплова, В.О. Бодрова, Н.М. Опариної; придатність до окремої спеціальності чи групи подібних спеціальностей вивчались К.К. Платоновим, В.Г. Лебедевою, М.В. Макаренком, М.С. Корольчуком, В.А. Шимком, В.І. Осюдлю; психодіагностичний аспект розроблений завдяки Л.Ф. Бурлачуку, К.М. Гуревичу, В.М. Дружиніну, А.Г. Шмельову; психофізіологічні та психосоматичні особливості досліджував В.В. Кальниш, Г.Ю. Пишнов, Н.Б. Філімонова.

На думку Р.С. Нємова, слово «психодіагностика» у психології має два значення. Як сфера науки, психодіагностика включає в себе принципи, процедури та способи перевірки науковості різних її методів. Як галузь практики, вона орієнтована на професійні знання та вміння, які пов'язані із практичним застосуванням методів [8]. Але як у першому так у другому випадку мова йдеться про способи оцінки психологічних властивостей, процесів та станів людини.

В своєму дисертаційному дослідженні «Психологічні основи методологічних підходів до людини й техніки» [3] Ю.Я. Голіков розглянув проблему взаємодії людини з сучасною складною технікою в інтересах її проектування, розробки та експлуатації, розподілу функцій між фахівцями, ефективності та надійності функціонування. Ним використовується поняття «людино-машинний комплекс»

(ЛМК). Робота ґрунтується на теоретичних підвалинах інженерно-психологічного підходу до людини та техніки, психологічній теорії діяльності. На думку Л.М. Горюнової ЛМК складається з декількох технічних і людино-технічних систем і розглядається як метасистема з багаторівневою ієрархічною структурою управління. Головні особливості в організації управління полягають в складності керування, потенційній невизначеності й складності [4, с. 11]. Така характеристика може бути характерна для фахівців Повітряних Сил ЗС України.

Негативний вплив особливих умов, який характерний для діяльності військових спеціалістів, призводить до зміни надійності та (або) часу виконання завдань. Це в свою чергу призводить до зміни напруженості праці. Як свідчить дослідження Н.М. Опаріної, індивідуально-особистісні особливості особистості впливають на характеристики надійності діяльності фахівців. В основі гіпотези лежить закон Йеркса-Додсона про адекватну мобілізацію активаційних механізмів життєдіяльності. Встановлена динаміка ефективності виконання завдань в залежності від рівня напруженості тих, хто навчається в залежності від ступеня впливу стресових факторів для трьох типів особистості: стресово-стійких, інертних та психоастеничних типів особистості. Результати свідчать, що найвища ефективність характерна для стресово-стійкого типу, далі психоастеничного й інертного типів. Іншим чином змінюється напруженість праці залежно від суб'єктивних умов діяльності. Для стресово-стійких та інертних типів характерним є те, що за рахунок мобілізації внутрішніх ресурсів вони здатні в певних межах знижувати рівень суб'єктивного відчуття навантаження. Тоді як особистості психоастеничного типу рівень суб'єктивного навантаження, що ними відчувається, навпаки підвищують. За певних умов таке збільшення можливе аж до зриву діяльності [10, с. 11-12].

На думку О.Д. Сафіна, «помилкові дії людини нерідко зумовлені не ступенем її підготовленості або особистими якостями, а невідповідністю засобів відображення інформації, конструкції і розміщення органів управління технічним засобам, психофізіологічними можливостям цього фахівця; недостатнім урахуванням психічних і психофізіологічних закономірностей сприйняття, мислення і реагування людей. Іншими словами, недостатню надійність

діяльності фахівця екстремального профілю фактично «було закладено» вже при проектуванні і створенні самої техніки» [12, с. 109].

Психологічна діагностика професійно-психологічної придатності персоналу в Державній прикордонній службі України стала предметом дослідження роботи С.М. Заболотного. В ній проводиться обґрунтування застосування методики СМДО (модифікованого й адаптованого варіанту ММРІ) з метою збільшення ефективності «вхідного» професійного відбору кандидатів до служби в ДПС України [5, с. 139-151].

Постановка завдання. Аналіз актуальних тенденцій і публікацій свідчить про важливість проблеми визначення професійної придатності фахівців із напруженою працею, негативним впливом особливих умов діяльності. На нашу думку, психодіагностичний аспект є найменш розробленим, у частині, що стосується методологічних засад, застосування надійного інструментарію, для визначення професійної придатності. Завданням стає здійснення аналізу підходів до психологічної діагностики професійної придатності в арміях провідних країн світу та перевірки психометричних параметрів опитувальника, що застосовуються у практиці професійно-психологічного відбору кандидатів на військову службу за контрактом у Повітряні Сили ЗС України. Тенденції до переосмислення та трансформації існуючих підходів характерні й для західних країн [14, 15].

Виклад основного матеріалу. На початку 20 століття в США були створені Army Alpha і Beta тести, вдосконалення яких продовжувалося протягом Другої світової війни. Згодом набувають поширення Тести загальної класифікації для військово-морського флоту та армії. У 1974 в США була розроблена тестова батарея професійних здібностей (набір тестів для визначення професійної придатності) для військових формувань, що складалася із десяти субтестів: загальні знання, знання арифметики, знання слів, розуміння параграфів, математичні знання, електронна інформація, розуміння механіки, магазинна інформація, підбір об'єктів. Для збройних сил використовувалася модифікація із чотирьох субтестів (тест кваліфікації для збройних сил): знання арифметики, знання слів, розуміння параграфів, математичні знання. Зазначена комбінація субтестів

значною мірою відображає якість засвоєння шкільного курсу навчання. Окремі субтести та їх комбінації застосовуються для прогнозування придатності до навчання на технічних чи інших видах спеціальностей. Для цього розроблений рейтинг (прохідний бал) на кожну спеціальність. Набір тестів проходить періодичну рестандартизацію та вдосконалюється сам алгоритм відбору.

Останні тенденції свідчать, що при здійсненні відбору починають застосовувати тести некогнітивного характеру [14]. Крім цього завданням стає впровадження методів виявлення чи попередження спотворення (обману, надання соціально бажаних відповідей) результатів тестування, застосування оцінки індивідуальної мотивації та тести ситуативних суджень.

У війську Великої Британії протягом тривалого часу використовувалися батареї тестових методик окремо для кожного виду – королівських повітряних сил, армії, королівського флоту. Була здійснена спроба розробки єдиної тестової батареї, яка б відповідала вимогам кожного виду. Залучення експертів зі різних військових сфер сприяло виконанню такого завдання, шляхом формування рейтингу значущості кожного субтесту для категорії спеціальностей конкретного виду збройних сил. Цікавим є поділ категорій – нетехнічні, нетехнічні із необхідністю просторового мислення та технічні. [15 с. 28]. Набір тестів батареї також характеризується спрямуванням на когнітивні здібності.

Діагностування пілотів в Сполучених Штатах Америки проводиться з допомогою тесту NEO-PI-R (Revised NEO Personality Inventory), що побудований на п'ятифакторній моделі та представляє собою сучасну модифікацію особистісного опитувальника NEO PI психологів П. Кости та Р. Мак-Крея. До неї входять наступні фактори: нейротизм, екстраверсія, відкритість досвіду, приємність в спілкуванні, сумлінність. Найголовнішим фактором, що слугує ключовим маркером для пілота вважають п'ятий фактор - сумлінність, що містить такі показники: компетентність, порядок, відчуття обов'язку, прагнення досягнення результату, самодисципліна, обережність [13]. Зміщення акцентів з когнітивної сфери в бік індивідуально-психологічних показників свідчить про тенденції розвитку психологічної діагностики індивідуально-психологічних особливостей.

Першим вітчизняним авторів ґрунтовного дослідження основ психологічної діагностики є Л.Ф. Бурлачук. У своїй роботі «Психодіагностика особистості: понятійний апарат та методи дослідження» він здійснив глибокий аналіз стану розвитку проблеми психологічної діагностики, з її характерним понятійним апаратом та методиками. Увага акцентується на виникненні особливого терміну «виміряна особистість» (вимірний інтелект, вимірні особистісні особливості), для цього автор звертається до психодіагностичного методу. Для цього методу характерний власний інструментарій вимірювання із своїми характеристиками. Ці характеристики задаються теорією вимірювання психологічних явищ (психометрією). Наголошується, що «предметом психологічної діагностики є вимірювані індивідуально-психологічні характеристики, властивості особистості, а результатом стають вимірні її особливості» [1, с. 12-13].

Методологічною основою нашої роботи стали положення психодіагностичного методу, який стає механізмом виміру індивідуально-психологічних особливостей особистості. Основною особливістю психодіагностичного методу є його вимірювально-дослідницька спрямованість за рахунок якої стає можливою кількісна та якісна кваліфікація явища, що досліджується. Важливою вимогою є стандартизація, в основі якої лежить поняття норми (середнього, стандарту), оскільки оцінка індивіда визначається у порівнянні із результатами решти респондентів.

На думку Л.Ф.Бурлачука, психодіагностичний метод конкретизується у трьох підходах в залежності від того, що лежить в основі діагностування: об'єктивний – на основі успішності (результативності) виконання діяльності; суб'єктивний – на основі відомостей, що повідомляються про себе, власний опис поведінки у різних ситуаціях; проєктивний – на основі аналізу особливостей інтерпретації невизначеного (слабко структурованого) матеріалу, який становить основу проєкції [1, с. 14]. Існують й інші класифікації психодіагностичних методів, які наведені у роботах науковців. [9, с. 10-13, 11, с. 16-17].

Повітряні Сили ЗС України характеризуються високою технічною оснащеністю, використанням складних та новітніх систем озброєння та військової техніки, яка на нашу думку, може бути віднесена до ЛМК. Коли мова йде про

взаємодію людини та техніки, то виникає необхідність визначення психологічних аспектів такої взаємодії разом із врахуванням антропологічних (психофізіологічних) характеристик при створенні та експлуатації зразків техніки. Спочатку, в рамках машиноцентричного підходу сформувалося поняття система «людина-машина» (СЛМ). На першому плані була техніка, а людина розглядалася як ланка із своїми «вхідними» та «вихідними» характеристиками. Дослідженню та вимірюванню підлягали особливості приймання, зберігання, переробки інформації, прийняття рішення та керуючих дій. Однак машиноцентричний підхід показав свою обмеженість, адже не враховував індивідуально-особистісних якостей, рівня професійної підготовленості, працездатності тощо. Ю.Л. Трофімов зазначав, що в СЛМ функціонування машини і діяльність людини пов'язані єдиним контуром регулювання. Вимоги, що висувають СЛМ до людини стосуються не стільки анатомічних і фізіологічних, скільки психологічних властивостей людини. Вже в 60-х – 70-х р.р. набув поширення антропоцентричний підхід, переважно завдяки роботам О.М. Леонтьєва та Б.Ф. Ломова. В його межах людина-оператор розглядається «не як специфічна ланка технічної системи, а як суб'єкт праці, що здійснює свідому, цілеспрямовану діяльність та використовує в процесі її здійснення автоматичні пристрої, задля досягнення поставленої мети» [6, с. 4-5].

З метою врахування особливостей кандидатів на військову службу, проводяться заходи професійно-психологічного відбору відповідно до наказу Міністра Оборони України «Про затвердження Інструкції з організації професійно-психологічного відбору у Збройних Силах України» від 15.05.2012 № 325. В документі наведений опис процедури та інструментарію, яка покликана встановити придатність для проходження військової служби за контрактом в ЗС України. Така взаємодія між кандидатом та посадовою особою, що здійснює відбір підпадає під термін «психодіагностичний процес» [1, с. 16], який відбувається опосередковано за допомогою психодіагностичної методики (батареї методик). Кінцевим етапом є винесення рішення (прогнозу або діагнозу) стосовно професійної придатності.

Відповідно до наказу, для виявлення осіб з нервово-психічною нестійкістю використовується Багаторівневий

особистісний опитувальник «Адаптивність» (БОО «Адаптивність»), шкала поведінкової регуляції. На нашу думку, за назвою, переліком шкал третього та четвертого рівнів, оглядовим аналізом переліку питань, ця методика відповідає російськомовній методиці МЛЮ «Адаптивність» [7, с. 383]. У своїх дослідженнях розробник методики здійснив перевірку її надійності шляхом експертних висновків, факторного аналізу, кореляції шкал із іншими методиками. Автором статті також була вже здійснена спроба перевірки працездатності шкали «поведінкова регуляція», яка продемонструвала непогану валідність.

В основі методики лежить ідея про «особистісний потенціал адаптації» або «особистісний адаптаційний потенціал» (ОАП) [7, с. 197]. Термін розуміється як такий, що пов'язаний із соціалізацією особистості, порушення якої може призводити до проблемної взаємодії, зниження працездатності та погіршення стану здоров'я. ОАП дозволяє диференціювати військовослужбовців за ступенем стійкості до психоемоційних стресорів. При розробці методики на першому етапі роботи шляхом логічного аналізу із тесту СМДО було вибрано 165 запитань, що утворили 7 шкал. У подальшому змістовна валідність перевірялася із залучення компетентних експертів. Методика також проходила емпіричну валідацію.

Спробуємо здійснити аналогічну перевірку БОО «Адаптивність». Ключі за шкалами (другого та третього рівнів) наведені в тексті докторської дисертації розробника. Шкала 2 рівня «нервово-психічна стійкість» корелює із тестом «Прогноз» на ($r=0,86$) [7, с. 201]. Ми не маємо можливості працювати із шкалами 2 рівня через відсутність інформації щодо їх обрахунку. Проте відомо яким чином вони групуються в шкали третього рівня: «нервово-психічна стійкість» (НПС), «самооцінка особистості» (СОО), «соціальна підтримка» (СП) (соціальна референтність) складає шкалу «поведінкової регуляції» (ПР); «принципи міжособистісних контактів» (ПК), «досвід спілкування - комунікабельність» (ОО) утворюють «комунікативний потенціал» (КП); «морально-етична орієнтація» (МНО), «групова ідентифікація» (ГІ) – «моральна нормативність» (МН). Саме тому з певним ступенем обмеження ми можемо здійснити порівняння шкал третього рівня. Як вже було

сказано, для шкали ПР такий аналіз вже був здійснений (перший дослід: середній вік 19 років, максимальний – 22 роки).

Повторна перевірка значення коефіцієнту α -Кронбаха для вибірки з 400 осіб (другий дослід: середній вік 21 рік, 50% віком більше 20 років, максимальний 42 роки) показала практично ідентичний результат для шкали КП $\alpha=0,5187$. Для шкали МН результат $\alpha=0,4432$, що є на 0,1 вище ніж у попередньому дослідженні. Значення коефіцієнта α для ОАП також без суттєвих змін приблизно 0,88 (ОАП є сумою

сирих балів за факторами ПР, КП, МН). Варто зауважити, що наш аналіз надійності із застосуванням коефіцієнту α має більше науково-теоретичний ніж практичний аспект. Адже розробником тесту початкові шкали створювалися шляхом логічного аналізу, а формування шкал вищих рівнів відбувалося шляхом факторного аналізу. Крім того ці шкали мають суттєво кращі інтеркореляційні зв'язки порівняно із попереднім дослідженням. Результати порівняння наведені у таблиці 1 (усі коефіцієнти на рівні значущості $p \leq 0,01$).

Таблиця 1

Результати інтеркореляційного аналізу шкал БОО «Адаптивність»

Шкали	№ дослід	ПР		КП		МН	
		II	I	II	I	II	I
Поведінкова регуляція (ПР)				,678	0,639	,455	0,191
Комунікативний потенціал (КП)		,678	0,639			,414	0,147
Моральна нормативність (МН)		,455	0,191	,414	0,147		

Відмінності між показниками досліджень можуть бути обумовлені різною силою зв'язків між шкалами для двох вибірок із різним віковим складом. Особливо чутливою до таких особливостей вважаємо фактор МН. Можливо, це зумовлено особливістю уявлень про моральну нормативність на час створення методики (приблизно 1990-1993 р.р.). Із плином часу характеристики суспільства змінюються через соціально-економічні, культурні та інші причини. Поняття норми є відносним і її значення може коливатися в залежності від специфіки вибірки. Результати фактора МН не підпадають під нормальний розподіл – тест Колмогорова-Смірнова $p < 0,001$. Тому для порівняння середніх значень фактора МН (7,8 для першого, 8,3 - другого відповідно) в двох дослідях використовувався тест Манна-Уїтні і результат свідчить про наявність статистично значущої відмінності середніх двох дослідів ($p < 0,05$). Показники стандартного відхилення 2,89 та 2,85 відповідно. Невисокі, проте статистично достовірні кореляції можуть бути обумовлені внутрішньою неоднорідністю шкал третього рівня.

Високі показники за фактором МН демонструють обернену кореляцію із шкалами «невротизм» ($r = -0,346$), «психотизм» ($r = -0,454$), «депресія» ($r = -0,406$), методики ПДТ Мельникова – Ямпольського. Фактор КП корелює із

шкалами «соціальна ергічність» ($r = 0,445$), «емоційність» ($r = -0,434$) «соціальна емоційність» ($r = -0,498$) методики ОСТ Русалова, «невротизм» ($r = -0,526$), «психотизм» ($r = -0,633$), «депресія» ($r = -0,613$), «нерішучість» ($r = -0,507$), «інтроверсія» ($r = -0,493$) методики ПДТ Мельникова – Ямпольського.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Здійснений аналіз підходів та застосування засобів психологічної діагностики професійної придатності в арміях провідних країн світу. Він свідчить про значну увагу, яка приділяється вимірюванню здібностей і зміщення акценту на діагностування рис некогнітивного характеру. Розповсюдженості набуває тест NEO-PI R, який спрямований на діагностування факторів «великої п'ятірки». Перевірка окремих психометричних показників методики «Адаптивність», що застосовується для професійно-психологічного відбору у ЗС України, продемонструвала адекватні результати. Для самостійної інтерпретації при аналізі результатів виконання методики рекомендовано використовувати фактори ОАП та ПР. Перспективою подальших досліджень вважається здійснення перевірки психометричних показників інших психодіагностичних методик, досвід застосування яких є у Збройних Силах України.

Література:

1. Бурлачук Л.Ф. Психодиагностика личности: понятийный аппарат и методы исследования. : автореферат дисс. ... д-ра психол. наук: 19.00.01 / Л.Ф. Бурлачук. - Киев, 1989. - 38 с.
2. Воєнна доктрина України затверджена Указом Президента України від 15 червня 2004 року № 648 (в редакції Указу Президента України від 8 червня 2012 року № 390/2012) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/648/2004/paran10#n10>
3. Голиков Ю.Я. Психологические основы методологических подходов к человеку и технике: автореферат дисс. ... д-ра психол. наук: 19.00.03 / Ю. Я. Голиков. - М., 2000. - 55 с.
4. Горюнова Л.Н. Операторская деятельность в человеко-технических системах: Учеб. пособие. / Л.Н. Горюнова. — СПб., 2006. — 68 с.
5. Заболотний С.М. Психодіагностика як ефективний засіб визначення професійно-психологічної придатності кандидатів у процесі професійного відбору персоналу в Державній прикордонній службі України / С.М. Заболотний // Проблеми загальної та педагогічної психології: Збірник наук. праць Ін-ту психології ім. Г.С. Костюка НАПНУ т. XII, ч.4 / – К., 2010 с.139-151
6. Завалова Н.Д., Ломов Б.Ф., Пономаренко В.А. Принцип активного оператора и распределение функций между человеком и автоматом / Н.Д. Завалова, Б.Ф.Ломов, В.А. Пономаренко // Вопр. психологии. 1971. № 3.С. 3-15.
7. Маклаков А.Г. Основы психологического обеспечения профессионального здоровья военнослужащих: Дис. ... докт. психол. наук. 19.00.03 /А.Г. Маклаков. – СПб., 1996 – 393 с.
8. Немов Р.С. Психология: Учеб. для студ. высш. пед. учеб. заведений: В 3 кн. / Р.С.Немов— М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. — Кн. 3: Психодиагностика. Введение в научное психологическое исследование с элементами математической статистики. — 640 с., С. 26-27
9. Общая психодиагностика / Под ред. А.А.Бодалева, В.В.Столина. – М. : Изд-во МГУ, 1988 - 303 с.
10. Опарина Н.М. Методология, критерии оценки эффективности и организация обучения в человеко-машинных системах: автореферат дис.... доктора технических наук: 19.00.03 / Н.М. Опарина. – С.-Петербург. гос. электротехн. ун-т (ЛЭТИ) – 32 с. С.11-12.
11. Практикум по психодиагностике: дифференциальная психометрика /Под ред. В.В.Столина, А.Г.Шмелева. – М. : Изд-во МГУ, 1984. – 152 с.
12. Сафін О.Д. Людський чинник в особливих умовах діяльності та праці: психологічний аспект / О.Д. Сафін // Проблеми екстремальної та кризової психології. – 2010. Вип. 8 С.108-120.
13. Fitzgibbons A, Davis D. Pilot Personality Profile Using the NEO-PI-R. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ntrs.nasa.gov/archive/nasa/casi.ntrs.nasa.gov/20040191539_2004198259.pdf
14. Heffner Tonia S. Use of Non-Cognitive Measures in the U.S. Army. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.internationalmta.org/Documents/2006/2006013P.pdf>
15. Southcote Anna Assessing the feasibility of a tri-service selection aptitude test battery Proceedings of the 49th Annual Conference of the International Military Testing Association p. 20-32. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.internationalmta.org/Documents/2007/Proceedings2007.pdf>

Kuzmenko M.D., adjunct

**THE ANALYSIS OF EXPERIENCE AND EMPIRICAL VERIFICATION OF
PSYCHOLOGICAL DIAGNOSTICS FOR PROFESSIONAL SUITABILITY OF
CANDIDATES FOR ENLISTMENT ON CONTRACT BASIS**

The article analyzes advanced experience and current issues of development and implementation of the psychological diagnostics for professional suitability of candidates for enlistment on contract basis. Are checked psychometric parameters of the questionnaire that is used for professional and psychological selection. They testify about the adequacy of the questionnaire results obtained by the author. The prospect of further studies is to check the reliability of psychological diagnostics techniques for professional suitability assessment.

Keywords. psychological diagnostics, professional suitability, military service on contract basis, psychometric analysis.